

Grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen 2014

UTKAST 18.11.2024

Kapitel 7

Innehåll

7. Stöd för lärande och skolgång	0
7.1 Elevens rätt till stöd för lärande och skolgång	2
7.2 Undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande och ledningen av dem	3
7.3 Grupp-specifika stödformer – mål och anordnande.....	4
7.3.1 Allmän stödundervisning som ges av en lärare	4
7.3.2 Stödundervisning i undervisningsspråket som ges av en lärare	5
7.3.3 Undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning	5
7.4 Elevspecifika stödåtgärder	6
7.4.1 Bedömning av behovet av elevspecifikt stöd	6
7.4.2 Plan för genomförande av elevspecifikt stöd	7
7.4.3 Beslut om stöd	8
7.5 Avvikelse från den grundläggande utbildningens lärokurs och från målen i läroplanen.....	11
7.6 Ordning av grundläggande utbildning för en elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga.....	12
7.7 Bildande av undervisningsgrupper	13
7.8 Undervisning för en elev som är patient inom den specialiserade sjukvården och konsultativ sjukhusundervisningstjänst	14
7.9 Kontinuerligt stöd vid övergångar, samarbete och smidig överföring av information	14
7.10. Frågor som avgörs på lokal nivå.....	14

7. STÖD FÖR LÄRANDE OCH SKOLGÅNG

Den grundläggande utbildningens uppgift är att ge alla elever likvärdiga möjligheter till framgång och utveckling i sitt lärande.¹ Planmässigt genomförda undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna

¹ Lagen om grundläggande utbildning (628/1998) 2 §

för lärande² ger en hållbar grund för både lärandet och ordnandet av stöd för lärande och skolgång. Eleverna ska ges möjligheter att uppleva att de lyckas i lärandet och som gruppmedlemmar, och de ska stödjas i att skapa en positiv uppfattning om sig själva, sitt lärande och sitt agerande som medlemmar i gemenskapen. Skolans uppgift är att säkerställa ett tillräckligt och ändamålsenligt samarbete med elevens vårdnadshavare. Också vårdnadshavaren har en aktiv roll i att stödja sitt barns lärande och skolgång.

Anordnande av undervisning och skolgång grundar sig på planmässigt genomförande av undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande.³ Syftet med dessa är att säkerställa möjligheten för alla elever att fullgöra den grundläggande utbildningens lärokurs. De grupp-specifika stödformerna som ska erbjudas alla elever är allmän stödundervisning, stödundervisning i undervisningsspråket samt undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning.⁴ Om de grupp-specifika stödformerna inte är tillräckliga ska elevspecifika stödåtgärder erbjudas.⁵ Elevspecifika stödåtgärder är undervisning som ges av en speciallärare delvis i en smågrupp och i samband med annan undervisning, undervisning som ges av en speciallärare eller specialklasslärare i smågrupp, undervisning som ges av en specialklasslärare i specialklass och tolknings- och biträdestjänster samt hjälpmedel som ges eleven med stöd av 31 § 1 mom.⁶ Behovet av elevspecifika stödåtgärderna ska bedömas⁷ och planeras⁸ och beslut i enlighet med lagen om grundläggande utbildning ska fattas så snart som möjligt om de grupp-specifika stödformerna inte är ett tillräckligt stöd för eleven. Vid bedömning av behovet av stöd granskas inte bara elevens kunnande och förutsättningar för lärande utan också pedagogiska lösningar, undervisningsarrangemang och lärmiljöer samt deras lämplighet för eleven. Utgående från dessa bedöms vilka stödformer och stödåtgärder som skulle hjälpa eleven.

Om de stödformer och stödåtgärder som erbjuds eleven inte är tillräckliga för att fullgöra den grundläggande utbildningens lärokurs, är det möjligt som en lösning i sista hand att avvika från målen och innehållet i läroämnet eller läroämnena i den grundläggande utbildningen.

Utgångspunkten för att anordna lärande och skolgång är såväl den enskilda elevens som hela undervisningsgruppens styrkor och vad eleverna behöver utveckla och lära sig. Man ska se till att eleverna upplever att deras behov av stöd i lärande och skolgång identifieras och beaktas och att de får det stöd de behöver. Stödet för lärande och skolgång ordnas enligt principer om inkludering. För anordnandet av stöd är det avgörande att behovet av stöd identifieras i tidigt skede. Stöd för lärande ska i första hand ska anordnas i elevens egen undervisningsgrupp. Stödet ska vara flexibelt och planmässigt, och vid behov ska det ändras när behovet förändras-

Undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande, grupp-specifika stödformer och elevspecifika stödåtgärder förutsätter planmässig ledning och ledarskap. Utbildningsanordnaren och rektorn ansvarar för att stödåtgärder, resurser för åtgärderna, strukturella lösningar, ansvarsfördelning och arrangemang på ett ändamålsenligt sätt har införts i den lokala läroplanen och i en läsårsplan som baserar sig på läroplanen, att stödåtgärderna genomförs på ett systematiskt sätt och att verksamhetens effektivitet utvärderas regelbundet. Effekten av undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande

² Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 b §

³ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 b §

⁴ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 b §

⁵ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 c §

⁶ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 c §

⁷ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 d §

⁸ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 e §

gruppspecifika stödformer och elevspecifika stödåtgärder ska utvärderas regelbundet. Alla anställda har ansvar för att leda det egna arbetet i enlighet med gemensamt överenskomna principer och mål.

7.1 Elevens rätt till stöd för lärande och skolgång

En elev som har svårigheter att delta i undervisningen eller att klara av sina studier har rätt att få stöd för lärandet och skolgången.⁹ De undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande som utbildningsanordnaren säkerställt utgör en grund för att på ett ändamålsenligt sätt genomföra stödet som en del av verksamheten inom förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen.¹⁰ I första hand ska gruppspecifika stödformer tillhandahållas, såsom allmän stödundervisning, stödundervisning i undervisningsspråket samt undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning.¹¹ Eleven ska i första hand ges stöd i sin egen undervisningsgrupp genom olika flexibla arrangemang, om inte barnets bästa nödvändigtvis förutsätter att eleven överförs till en annan grupp eller enhet.

En elev har också rätt att få elevspecifika stödåtgärder, om regelbundet deltagandet i de gruppspecifika stödformerna som erbjudits inte är tillräckliga för att stödja hen i studierna, eller om eleven fortfarande har svårigheter att delta i undervisningen.¹² Eleven kan dock få både gruppspecifika stödformer och elevspecifika stödåtgärder samtidigt. Elevens behov av elevspecifikt stöd ska bedömas och genomförandet av stödet planeras så att stödet inte inverkar på skoldagens längd på ett sätt som strider mot bestämmelserna i lagen och förordningen om grundläggande utbildning och inte orsakar eleven onödig belastning. Utbildningsanordnaren ska fatta ett förvaltningsbeslut om det stöd som ska erbjudas eleven.¹³ Genomförandet av stödet följs upp och utvärderas, och om elevens behov av stöd förändras ska ett nytt förvaltningsbeslut fattas.

Genom gruppspecifika stödformer eller elevspecifika stödåtgärder avgränsar man inte den grundläggande utbildningens mål och innehåll och vid genomförandet av dem är det inte möjligt att avvika från den grundläggande utbildningens lärokurs. Eleven har alltid rätt att få undervisning i enlighet med vad som föreskrivs om antalet årsveckotimmar i förordningen om grundläggande utbildning.

Om det är nödvändigt att avvika från lärokursen och innehållet i ett visst läroämne på grund av elevens svaga prestationer, är det möjligt endast om eleven redan som en elevspecifik stödåtgärd fått specialundervisning i ifrågavarande läroämne av en speciallärare eller en specialklasslärare i en smågrupp eller specialklass.¹⁴ En avgränsning av lärokursen för eleven kommer i fråga först då eleven trots stödåtgärder inte uppnår vitsordet hjälpliga kunskaper (5). En tillförlitlig bedömning av behovet av att avgränsa lärokursen görs på det sätt som utbildningsanordnaren beslutar. I bedömningen ska innehålla en dokumentation över hur behovet av att avgränsa lärokursens mål och innehåll har konstaterats. Som stöd för beslutet kan man använda utlåtanden av olika sakkunniga. Ett förvaltningsbeslut enligt 20 f § i lagen om grundläggande utbildning ska fattas och motiveras.¹⁵ I motiveringen ska anges vilka omständigheter och utredningar som ligger till grund för beslutet och de författningar som tillämpats ska anges.

⁹ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 a §

¹⁰ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 b §

¹¹ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 b §

¹² Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 c §

¹³ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 f §

¹⁴ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 h §

¹⁵ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 f § och Förvaltningslagen (434/2003) 45 §

Utöver lagen om grundläggande utbildning syftar också lagen om elev- och studerandevård (1287/2013) till att främja elevernas lärande, hälsa och välbefinnande samt delaktighet och till att förebygga problem.¹⁶ Med elevvård avses främjande och upprätthållande av elevernas goda studieframgång, goda psykiska och fysiska hälsa och sociala välbefinnande och understödjande verksamheter inom skolgemenskapen. Elevvården, som i första hand ska genomföras som förebyggande och gemensam elevvård, är den centrala formen av stöd för skolgång och deltagande och syftar i första hand till att påverka verksamhetskulturen i hela skolgemenskapen. Den gemensamma elevvården är en gemensam uppgift för alla yrkesverksamma i skolgemenskapen. Genom den individuella elevvården stöds också elevernas lärande och välbefinnande samt sociala och psykiska färdigheter i enlighet med deras individuella behov. Om en anställd vid en skola bedömer att en elev utöver stöd för lärande och skolgång enligt lagen om grundläggande utbildning behöver annat stöd, föreskrivs enligt lagen om elev- och studerandevård om ansvaret att hänvisa eleven till elevvårdstjänsternas personal.¹⁷ Närmare bestämmelser om elevvården finns i kapitel 8.

7.2 Undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande och ledningen av dem

Undervisningsarrangemangen som stöder förutsättningarna för lärande gäller all verksamhet inom den grundläggande utbildningen.¹⁸ De utgör en central del av skolans verksamhetskultur, som ger förutsättningar för alla elevers delaktighet, lärande och skolgång. Genom undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande stärks de förebyggande och grupp-specifika stödformerna för vilka resurser planerats och tilldelats som en del av verksamheten. Utbildningsanordnaren ansvarar för att undervisningsarrangemangen som stöder förutsättningarna för lärande planeras, genomförs och utvärderas som en del av skolans verksamhet.¹⁹

Samarbete mellan lärarna och mellan lärarna och yrkes- och sektorsövergripande aktörer samt strukturella lösningar utgör grunden för undervisningsarrangemangen som stöder förutsättningarna för lärande. Tillräckligt med tid ska reserveras för gemensam planering.

Undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande, de grupp-specifika stödformerna och de elevspecifika stödåtgärderna förutsätter att arrangemangen beskrivs i läsårsplanen och en systematisk ledning och uppföljning av hur åtgärderna genomförts.

Med undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande²⁰ avses

- att ge undervisning som tar hänsyn till elevernas olika behov och förutsättningar samt att differentiera undervisningen
- att ge språkmedveten undervisning som hjälper eleven att förstå språket i de olika läroämnena och vetenskapsområdena
- att bilda undervisningsgrupper så att målen för undervisningen kan uppnås
- att använda pedagogiska lösningar som beaktar inte bara de elever som behöver stöd utan också de som studerar enligt målhelheter av olika omfattning,
- att läraren har förmåga att tillräckligt väl ta hänsyn till undervisningsgruppens behov och styrkor

¹⁶ Lagen om elev- och studerandevård (1287/2013) 2 §

¹⁷ Lagen om elev- och studerandevård (1287/2013) 16 §

¹⁸ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 b §

¹⁹ Lag om grundläggande utbildning 21 §

²⁰ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 b §

- skolgångsbiträden eller skolgångshandledare anlitas som stöd för elevernas skolgång och deltagande i undervisningen.

7.3 Grupp-specifika stödformer – mål och anordnande

Med grupp-specifika stödformer avses grupp-specifika arrangemang som gäller alla elever. De grupp-specifika stödformerna är stödundervisning, stödundervisning i undervisningsspråket och undervisning som ges av speciallärare i samband med annan undervisning.²¹ Grupp-specifika stödåtgärder ska ges systematiskt som en del av skolans grundläggande verksamhet under hela läsåret. Grupp-specifika stödformer kan erbjudas genom olika ändamålsenliga grupparrangemang, till exempel genom samundervisning eller kompanjonundervisning. Grupp-specifika stödformer möjliggör också kamratlärande. Utbildningsanordnaren ska varje läsår i en plan som grundar sig på läroplanen reservera sammanlagt minst 0,122 undervisningstimmar per elev per vecka.²²

När de grupp-specifika stödformerna genomförs ska lärarna samarbeta på ett planmässigt sätt.²³ Vid planeringen och genomförandet av grupp-specifika stödformer kan lärarna dra nytta av att konsultera till exempel speciallärare. De grupp-specifika stödformerna är primära stödformer som alla elever har rätt till. Ingen plan för genomförande av elevspecifikt stöd behöver utarbetas och inga beslut om stöd fattas. Grupp-specifika stödformer ska i första hand genomföras flexibelt i grupp, gruppens storlek är inte begränsad.

7.3.1 Allmän stödundervisning som ges av en lärare

Med hjälp av allmän stödundervisning stärks uppnåendet av målen för undervisningen och fostran inom den grundläggande utbildningen. Allmän stödundervisning består av att eleven på förhand bekantar sig med det hen ska lära sig eller repeterar det hen lärt sig. Syftet med den allmänna stödundervisningen är att förbygga svårigheter och att försäkra sig om att eleven förstår det hen ska lära sig och gör framsteg i studierna. Den kan också användas för att tillgodose behov av stöd som beror på kortvarig frånvaro.

Mål och innehåll för allmän stödundervisning

Syftet med den allmänna stödundervisningen är att hjälpa eleven att uppnå målen för lärande och att göra framsteg i sina studier. Som en del av den allmänna stödundervisningen får eleven lära sig lärstrategier och studiesätt som stöder hen i lärandet. Allmän stödundervisning kan ges i alla läroämnen, och den kan också användas för att stödja målen för mångsidig kompetens.

Anordnande av allmän stödundervisning

Allmän stödundervisning kan ges i samband med lektioner eller genom separata tilläggstimmar, undervisning i smågrupp eller personlig handledning. Den allmänna stödundervisningen ges antingen enligt elevens schema under de lektioner där eleven behöver stödundervisning eller utanför lektionerna. Stödundervisningen kan ges utanför lektionerna, men då ska man beakta skoldagarnas maximala längd.

Allmän stödundervisning ska i första hand ges av den klass- eller ämneslärare som ansvarar för undervisningsgruppen. Allmän stödundervisning kan också ges av någon annan lärare som samundervisning

²¹ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 b §

²² Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 b §

²³ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 b §

eller kompanjonundervisning. Samarbetet mellan lärarna är viktigt när stödundervisningen planeras och genomförs och dess effekter utvärderas.

7.3.2 Stödundervisning i undervisningsspråket som ges av en lärare

Stödundervisningen i undervisningsspråket är i första hand inriktad på att stärka elevens färdigheter i undervisningsspråket. Den ges till elever som har utmaningar när det gäller att förstå språket i olika läroämnen och att producera tal och skrift. Stödundervisning i undervisningsspråket är språkmedveten undervisning som stöder eleverna i att läsa, förstå och tolka texter i olika läroämnen och att producera dem på egen hand. Undervisningen inriktas på språket och innehållet i läroämnet samtidigt.

Mål och innehåll för stödundervisning i undervisningsspråket

Syftet med stödundervisning i undervisningsspråket är att stärka elevernas färdigheter i undervisningsspråket, vilket gör det möjligt för dem att delta i undervisningen och gå framåt i studierna. Stödundervisning i undervisningsspråket inriktas på att tillsammans med eleverna granska texter som är karakteristiska för läroämnet i fråga, att hitta särdrag i texterna och att handleda eleverna i att producera texter som studierna kräver.

Anordnande av stödundervisning i undervisningsspråket

Stödundervisningen i undervisningsspråket ska ordnas på ett pedagogiskt ändamålsenligt sätt så att så många elever som möjligt kan dra nytta av den. Den ges under lektionerna enligt elevernas schema som kompanjonundervisning och samundervisning eller i en mindre grupp där de elever som behöver stödundervisning kan få undervisning av en annan lärare i ett annat rum. Undervisning kan även ges utanför lektionerna, men då ska man beakta skoldagarnas maximala längd.

Stödundervisning i undervisningsspråket ges i första hand av den klass- eller ämneslärare som ansvarar för undervisningsgruppen. Stödundervisning i undervisningsspråket kan även ges av en annan lärare då stödundervisning i undervisningsspråket genomförs som samundervisning eller kompanjonundervisning. Samarbetet mellan lärarna är viktigt när stödundervisning i undervisningsspråket planeras och genomförs och dess effekter utvärderas.

7.3.3 Undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning

Undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning ska ordnas så att den stöder och kompletterar annan undervisning och möjliggör att elevernas individuella behov beaktas som en del av undervisningsgruppen. Den är i första hand en gruppsspecifik stödform, och den är inte inriktad på behoven av stöd för lärandet hos enskilda elever utan på behoven av stöd för lärande hos en viss elevgrupp eller hela undervisningsgruppen. Undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning kan också inkludera konsultation av specialläraren. Konsultationen riktar sig till lärarna och annan undervisningspersonal som arbetar med den ifrågavarande klassen eller gruppen.

Anordnande av undervisning som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning

Undervisningen som ges av en speciallärare i samband med annan undervisning kan anordnas som samundervisning eller kompanjonundervisning tillsammans med den lärare som undervisar klassen så att specialläraren arbetar i samma klassrum eller förflyttar sig tillsammans med en del av gruppen till ett annat

rum. Eleverna kan delas in i mindre grupper eller så arbetar hela klassen tillsammans. Lärarna delar upp undervisningsuppgifterna mellan sig och planerar undervisningen tillsammans och då kan specialläraren stödja eleven i samband med annan undervisning. De lärare som undervisar eleven bedömer tillsammans elevens arbete, lärande, kunnande och uppförande. De gruppspecifika stödformerna anordnas och ändras då det behövs i enlighet med elevernas behov av stöd.

7.4 Elevspecifika stödåtgärder

En elev har rätt att utan dröjsmål få elevspecifika stödåtgärder, om de gruppspecifika stödformerna inte är tillräckliga för att stödja elevens lärande eller skolgång och om eleven behöver regelbundna stödåtgärder.²⁴ Med elevspecifika stödåtgärder avses elevspecifik undervisning som ges av en speciallärare delvis i smågrupp och i samband med annan undervisning, undervisning som ges av en speciallärare eller specialklasslärare i smågrupper, undervisning som ges av en specialklasslärare i en specialklass och elevspecifika tolknings- och biträdestjänster samt hjälpmedel som ges eleven med stöd av 31 § 1 mom.²⁵

Bedömningen av behovet av elevspecifika stödåtgärder inleds när de lärare som undervisar eleven konstaterar att gruppspecifika stödformer är otillräckliga för att stödja elevens lärande och skolgång. Eleven och hans vårdnadshavare kan också ge sina synpunkter på om de gruppspecifika stödformerna är tillräckliga.

Om det är uppenbart att elevens behov av elevspecifika stödåtgärder då hen inleder den grundläggande utbildningen inte i tillräcklig utsträckning kan stödjas med hjälp av gruppspecifika stödformer, kan en bedömning av elevens behov av elevspecifika stödåtgärder undantagsvis inledas redan innan den grundläggande utbildningen inleds. Utgående från en bedömning av elevens behov av elevspecifika stödåtgärder ska en plan utarbetas och ett förvaltningsbeslut fattas.²⁶

De elevspecifika stödåtgärderna grundar sig på elevens individuella behov och ska ges regelbundet under lång tid.²⁷ De elevspecifika stödåtgärderna förutsätter att lärarna vid samarbetar och vid behov konsulterar till exempel en speciallärare och annan personal inom undervisning.

I samband med planering, genomförande och utvärdering av elevspecifika stödåtgärder ska, om det behövs, sektorsövergripande samarbete tillsammans med till exempel elevvårdstjänsternas personal genomföras. Detta är dock inte en förutsättning för att stödåtgärder enligt lagen om grundläggande utbildning ska kunna inledas och genomföras. Undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande, gruppspecifika stödformer och elevspecifika stödåtgärder enligt lagen om grundläggande utbildning inriktas på att stödja elevernas lärande och skolgång och ersätter inte social- och hälsovårdstjänster.

7.4.1 Bedömning av behovet av elevspecifikt stöd

Vid bedömningen av elevspecifika stödåtgärder ska man utreda och beskriva elevens behov av stöd för lärande och skolgång, läget i fråga om studiernas framskridande, tidigare stödformer och de stödåtgärder som bäst stöder eleven och som är förenliga med elevens bästa²⁸. Tidigt skede av språkinläringen av

²⁴ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 c §

²⁵ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 c § och Lagen om grundläggande utbildning (/) 31 §

²⁶ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 e § och Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 f §

²⁷ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 c §

²⁸ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 d §

undervisningsspråket, frånvaro, bristande motivation, bristfällig studieteknik eller utmaningar gällande beteende kan inte i sig utgöra grund för behov av elevspecifika stödåtgärder.

Bedömningen görs av elevens lärare. Om bedömningen av elevens behov av stöd förutsätter yrkesövergripande kompetens, kan den vid behov och på begäran utöver lärarna också involvera elevvårdstjänsternas personal eller andra sakkunniga²⁹. Elevens egna åsikter och tankar ska utredas och beaktas på det sätt som elevens ålder och utvecklingsstadium förutsätter. Elevens vårdnadshavare eller annan laglig företrädare ska ges möjlighet att delta i bedömningen av elevens behov av stöd.³⁰

Yrkesövergripande samarbete kan stödja bedömningen av de elevspecifika stödåtgärderna, men det är inte ett villkor för beslutsfattande eller genomförande av stödet, om inte elevens bästa och behov av stöd förutsätter det. Beslutet om stöd som grundar sig på bedömningen av behovet av elevspecifika stödåtgärder kan inte grunda sig enbart på en medicinsk bedömning. Anordnandet av undervisningen, undervisningen och de elevspecifika stödåtgärderna ersätter inte tjänster som någon annan än utbildningsanordnaren har ansvar för att anordna. Att till exempel avvika från innehåll och mål i den grundläggande utbildningens lärokurs är en åtgärd som ingriper i elevens rättigheter, och därför rekommenderas, att i större omfattning utnyttja sektorsövergripande samarbete eller eventuella utlåtanden för att ta reda på vilket förfarande som skulle vara bäst med tanke på elevens bästa.

Om situationen kräver det kan man vid planering av elevspecifika stödåtgärder också konsultera andra än den egna skolans speciallärare. Vid bedömningen kan man till exempel konsultera de utbildningsanordnare som på beslut av undervisnings- och kulturministeriet enligt 39 § ska sörja för utvecklings-, handlednings- och stödtjänster³¹ som hör samman med undervisningen samt den konsultativa sjukhusundervisningstjänst som avses i 4 a § 2 mom. i lagen om grundläggande utbildning kan användas.³²

7.4.2 Plan för genomförande av elevspecifikt stöd

Utgående från bedömningen av behovet av elevspecifikt stöd ska en plan för genomförande av stödet utarbetas. Planen ska utarbetas av elevens lärare i samarbete med eleven och vårdnadshavaren eller en annan laglig företrädare.³³ Men planen kan också utarbetas när det finns ett uppenbart hinder för samarbete, till exempel ett hinder som beror på vårdnadshavaren. Av planen ska det framgå

- genomförandet och uppföljningen av de stödåtgärder som baserar sig på bedömningen av behovet av elevspecifikt stöd
- elevspecifika mål och innehåll
- hur studierna framskrider
- principerna för bedömningen av eleven
- andra uppgifter i samband med beslutsfattandet
- eventuellt behov av att i enlighet med 20 h § avvika från den grundläggande utbildningens lärokurs eller mål

²⁹ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 d §

³⁰ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 d §

³¹ Lagen om grundläggande utbildning (/) 39 §

³² Lagen om grundläggande utbildning (/) 4 a §

³³ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 e §

- eventuellt behov av att i enlighet med 20 i § om anordnandet av undervisningen för en elev med funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga
- elevspecifika mål och centrala innehåll för en elev som studerar enligt verksamhetsområden samt bedömning av elevens kunskande i respektive verksamhetsområde

Genomförandet av planen och stödåtgärdernas tillräcklighet ska alltid utvärderas när elevens behov av stöd kräver det, dock minst en gång per läsår.³⁴ Planen är ett sekretessbelagt dokument.³⁵

7.4.3 Beslut om stöd

Utbildningsanordnaren ska fatta ett förvaltningsbeslut om stöd om de elevspecifika stödåtgärder som ska ges eleven.³⁶ Av beslutet ska det framgå hur stödåtgärderna ordnas för eleven:

- undervisning av en speciallärare delvis i smågrupp och i samband med annan undervisning
- undervisning av en speciallärare eller specialklasslärare i smågrupp
- undervisning av en specialklasslärare i en specialklass
- tolkningstjänster
- biträdestjänster
- hjälpmedel

Utbildningsanordnaren ska även fatta beslut om stöd vid avvikelse från den grundläggande utbildningens lärokurs eller målen i lokala läroplanen samt om anordnande av grundläggande utbildning för en elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga.³⁷ Ett förvaltningsbeslut ska utan obefogat dröjsmål fattas i alla ovannämnda situationer utgående från bedömningen av behovet av elevspecifikt stöd och den plan för genomförande av stödet som utarbetats utgående från bedömningen. Innan beslutet fattas ska utbildningsanordnaren höra eleven och dennes vårdnadshavare eller lagliga företrädare.³⁸ Om beslutet innebär att elevens skolplats blir en annan ska ett separat beslut fattas om detta.

Om någon annan än en kommun inte ordnar elevspecifika stödåtgärder eller undervisning för en elev med funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga, fattas beslut om elevspecifika stödåtgärder av elevens boningskommun.³⁹ Stödåtgärderna och genomförandet av dem ska inte beskrivas i beslutet om stöd om de redan beskrivits i planen för genomförande av elevspecifikt stöd. Om det sker väsentliga förändringar i elevens situation och behov av stöd, ska beslutet till dessa delar ändras då det behövs eller så ska ett nytt beslut om stöd fattas. När beslut om stöd fattas ska elevens vårdnadshavare höras.⁴⁰

Bedömningen av lärande, kunskande, arbete och uppförande för elever som får elevspecifika stödåtgärder ska göras enligt de allmänna principerna för bedömningen, om det inte för eleven har fattats ett förvaltningsbeslut om att avvika från mål och innehåll i den grundläggande utbildningens lärokurs, eller om

³⁴ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 e §

³⁵ Lagen om grundläggande utbildning 40 §

³⁶ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 f §

³⁷ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 f §

³⁸ Förvaltningslagen (434/2003) 34 § och 35 §

³⁹ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 f §

⁴⁰ Förvaltningslagen (434/2003) 35 §

ett förvaltningsbeslut enligt 20 i § har fattats för eleven om att undervisningen ska ordnas enligt verksamhetsområden.⁴¹

7.4.3.1 Undervisning som ges av en speciallärare delvis i smågrupp och i samband med annan undervisning

Med regelbunden undervisning som ges av en speciallärare delvis i smågrupp och i samband med annan undervisning avses sådan undervisning som ges av en lärare som har behörighet som speciallärare. Den kan ges i elevens egen undervisningsgrupp i samband med annan undervisning eller separat. Med regelbunden undervisning avses undervisning under en långvarig period, till exempel en termin eller ett läsår.

Undervisningen ska utgå från elevens individuella behov. Undervisning som ges av en speciallärare delvis i smågrupp och i samband med annan undervisning kan också genomföras i smågrupp separat från elevens egen undervisningsgrupp. Med smågrupp avses i detta fall en grupp om vars storlek utbildningsanordnaren beslutar lokalt. Om det behövs kan undervisning som ges av en speciallärare också ges endast en elev.

Undervisning som ges av en speciallärare delvis i smågrupp och i samband med annan undervisning innebär att under hälften av lektionerna i till exempel ett läroämne kan ges av en speciallärare antingen delvis i smågrupp eller i samband med annan undervisning.

7.4.3.2 Undervisning som ges av en speciallärare eller specialklasslärare i ett eller flera läroämnen i smågrupp

Med undervisning som ges som en elevspecifik stödåtgärd av en speciallärare eller specialklasslärare i ett eller flera läroämnen avses undervisning i ett eller flera läroämnen helt och hållet i smågrupp. I detta fall anses eleven på grund av sin inlärningsförmåga eller sina förutsättningar för lärande ha nytta av undervisning som ges av en speciallärare eller specialklasslärare i en smågrupp i ett eller flera läroämnen.

Undervisning i smågrupp som ges av en speciallärare eller en specialklasslärare som den enda elevspecifika stödåtgärden i ett eller flera läroämnen som den enda elevspecifika stödåtgärden, utgör inte en tillräcklig orsak för avvikelse från lärokursen eller målen i den lokala läroplanen.

Inom den allmänna undervisningen bildas de undervisningsgrupper som undervisas av en enda lärare så att det i gruppen finns högst fem (5) elever som får undervisning av en speciallärare eller specialklasslärare som en elevspecifik stödåtgärd i smågrupp.⁴²

7.4.3.3 Undervisning som ges av en specialklasslärare i en specialklass

Anordnande av undervisning i specialklass som elevspecifik stödåtgärd för en elev innebär att eleven får undervisning av en specialklasslärare i en specialklass. En del av undervisningen kan ordnas i samarbete enligt inkluderande principer, så att eleven har möjlighet att delta i undervisningen i andra undervisningsgrupper.

Undervisning som ges av en specialklasslärare i en specialklass som den enda elevspecifika stödåtgärden utgör är inte en tillräcklig orsak för avvikelse från lärokursen och målen i den lokala läroplanen.

⁴¹ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 i §

⁴² Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 g §

7.4.3.4 Tolkningstjänster

Med tolkningstjänster avses tolkningstjänster som tillhandahålls elever genom teckenspråk eller andra kommunikationsmetoder. Rätt till tolkningstjänst har syn-, hörsel- och talskadade elever som behöver tjänsten för att kunna delta i den grundläggande utbildningen. Tolkningstjänsterna ordnas utgående från elevens behov.

Användning av tolkningstjänster som den enda elevspecifika stödåtgärden utgör inte en tillräcklig orsak för avvikelser från lärokursen eller målen i den lokala läroplanen.

7.4.3.5 Elevspecifika biträdestjänster

Med elevspecifika biträdestjänster avses biträdestjänster som eleven behöver för att kunna delta i undervisningen i situationer där övriga undervisningsarrangemang inom ramen för skolans grundläggande verksamhet och ett eventuellt skolgångsbiträde för gruppen inte tillräckligt stöder eleven i att fullgöra den grundläggande utbildningens lärokurs och uppnå målen i den lokala läroplanen. Utbildningsanordnaren har möjlighet att ordna biträdestjänster förutom på individuell nivå även med hjälp av klassvisa biträdestjänster. Bestämmelserna i 3 § och 31 § i lagen om grundläggande utbildning kräver dock att elevens individuella behov utreds på ett tillräckligt sätt så att undervisningen och de tjänster som den kräver ordnas enligt elevens förutsättningar.⁴³

Användning av biträdestjänster som den enda elevspecifika stödåtgärden utgör är inte en tillräcklig orsak för avvikelser från lärokursen eller målen i den lokala läroplanen. I ett ärende som gäller elevspecifika biträdestjänster har eleven och vårdnadshavaren rätt att få ett beslut som uppfyller kraven på förvaltningsbeslut enligt förvaltningslagen och som kan överklagas.

7.4.3.6 Hjälpmedel

Utöver tolknings- och biträdestjänster ska elever som behöver elevspecifika stödåtgärder också ha tillgång till hjälpmedel som är nödvändiga för att de ska kunna delta i undervisningen⁴⁴ och som stöder deras möjligheter att uppnå målen i den lokala läroplanen och fullgöra den grundläggande utbildningens lärokurs. Hjälpmedlen kan ordnas gruppvis, skolvis eller klassvis i enlighet med elevens behov. Hjälpmedel som till sin natur är avsedda för fullgörande av lärokursen och deltagande i undervisningen och som därmed kan jämföras med läromedel kan vid behov också ordnas individuellt. De elevspecifika stödåtgärderna omfattar inte hjälpmedel som hör till medicinsk rehabilitering och som eleven behöver i skolan och i andra livssituationer. Till dessa har eleven rätt i enlighet med förordningen om medicinsk rehabilitering (1015/1991).⁴⁵

Vid genomförande av stödåtgärder ska lärarna och den övriga personalen samarbeta⁴⁶, och det kan också förutsättas att man konsulterar till exempel en speciallärare. Vid planering av stödåtgärderna kan man vid behov också konsultera andra sakkunniga. Beslut om detta fattas i enlighet med utbildningsanordnarens anvisningar.

⁴³ Lagen om grundläggande utbildning (/) 31 § och Lagen om grundläggande utbildning (477/2003) 3 §

⁴⁴ Lagen om grundläggande utbildning (/) 31 §

⁴⁵ Förordning om medicinsk rehabilitering (1015/1991)

⁴⁶ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 c §

7.5 Avvikelse från den grundläggande utbildningens lärokurs och från målen i läroplanen

Avvikelse från den grundläggande utbildningens lärokurs och målen i läroplanen innebär att elevens grundläggande rättigheter inskränks. Lärokursen i ett läroämne får avgränsas först när eleven trots gruppspecifika stödformer och elevspecifika stödåtgärder inte med godkänt resultat (vitsordet hjälpliga kunskaper, 5) klarar av den grundläggande utbildningens lärokurs och målen i den lokala läroplanen. Avgränsning av lärokursen och målen i den lokala läroplanen kan göras först då eleven som elevspecifik stödåtgärd fått undervisning i ifrågavarande läroämne av en speciallärare eller en specialklasslärare i smågrupp eller av en specialklasslärare i specialklass.⁴⁷ Att avgränsa lärokursen är en åtgärd som ska användas i sista hand. Tidigt skede av språkinläringen i undervisningsspråket, frånvaro, bristande motivation, bristfällig studieteknik eller utmaningar gällande beteende kan inte i sig utgöra grund för behov av elevspecifika stödåtgärder.

Avgränsning av lärokursen innebär att målen för elevens lärande definieras utgående från elevens förutsättningar. Målen ska ändå vara tillräckligt utmanande för eleven.

Avgränsning av lärokursen i ett läroämne och från mål i läroplanen förutsätter en uppdaterad bedömning av behovet av elevspecifikt stöd enligt 20 d §, en plan enligt 20 e § och ett beslut enligt 20 f §.⁴⁸ Avgränsning av den grundläggande utbildningens lärokurs och målen i läroplanen kan göras endast i fråga om en elev som dessförinnan fått och fortfarande får undervisning av en speciallärare eller en specialklasslärare i en smågrupp eller av en specialklasslärare i en specialklass i den lärokurs i vilken man avser att avgränsa mål och innehåll för eleven.⁴⁹

Utbildningsanordnaren ska fatta ett skriftligt beslut om avgränsning av den grundläggande utbildningens lärokurs och målen i läroplanen enligt 20 h §.⁵⁰ Beslutet ska fattas utan obefogat dröjsmål.⁵¹

Innan beslutet fattas ska utbildningsanordnaren höra eleven och hens vårdnadshavare eller lagliga företrädare. Om det sker väsentliga förändringar i elevens situation och behov av stöd, ska beslutet till dessa delar vid behov ändras eller så ska ett nytt beslut fattas. Om att fatta förvaltningsbeslut föreskrivs i förvaltningslagen (434/2003).

Om avgränsning av den grundläggande utbildningens lärokurs och mål i den lokala läroplanen görs för eleven ska den plan för genomförande av elevspecifikt stöd enligt 20 e § som utgör grunden för beslutet om avgränsning innehålla information om de elevspecifika målen och innehållen, om hur eleven ska framskrida i studierna och om vilka principer som ska tillämpas vid bedömning av eleven. Planen ska utarbetas av de lärare som undervisar eleven i samarbete med eleven och vårdnadshavaren eller en annan laglig företrädare. Bedömningen av kunnandet görs i enlighet med målen som fastställts i planen. Vid bedömningen ska verbala omdömen användas, med undantag av slutbedömningen. Det verbala omdömet ska förses med en asterisk (*) som beteckning för avgränsningen. Till övriga delar ska riktlinjerna för den summativa bedömningen följas. Samma principer ska följas även i eventuella mellanbetyg. I avgångsbetyg ska siffervitsordet 5* antecknas.

⁴⁷ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 h §

⁴⁸ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 e § och Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 f §

⁴⁹ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 h §

⁵⁰ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 f §

⁵¹ Förvaltningslagen (434/2003) 23 §

Genomförandet av planen och stödåtgärdernas tillräcklighet ska utvärderas enligt behov dock minst en gång per läsår. Planen ska granskas oftare om elevens behov förutsätter det.⁵²

Avvikelse från den grundläggande utbildningens lärokurs och mål i den lokala läroplanen görs även då eleven tillfälligt befrias från att fullgöra lärokursen i läroämnet på grund av hälsoskäl.⁵³ Med tillfällig befrielse avses att eleven av hälsoskäl under en kort eller viss tid inte deltar i fullgörandet av lärokursen i läroämnet. Eleven kan gälla befrielse från att delta i de veckovisa lektionerna i ett enskilt läroämne under högst fyra månader.

Om en tillfällig befrielse på grund av hälsoskäl inte är tillräckligt för att främja en elevs lärande och skolgång och trygga fullgörandet av den grundläggande utbildningens lärokurs, ska anordnande av grundläggande utbildning enligt 20 i § om studier för en elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga tillämpas.

7.6 Ordnande av grundläggande utbildning för en elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga

Om det för en elev har fattats ett beslut om tidigarelagd läroplikt enligt 2 § 3 mom. i läropliktslagen och elevens behov av stöd fortsätter i den grundläggande utbildningen, kan stödåtgärderna bestå av elevspecifika stödåtgärder och avvikelse från den grundläggande utbildningens lärokurs och målen i läroplanen. Om det under den grundläggande utbildningen framkommer att en elev har en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga som påverkar inlärningsförmågan och som är sådan att den skulle ha lett till tidigarelagd läroplikt, kan elevens undervisning ordnas med hjälp av elevspecifika stödåtgärder.⁵⁴

Behovet av elevspecifika stödåtgärder ska bedömas för en elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga. Då ska också elevens behov av att studera enligt verksamhetsområde och inte enligt en läroplan som är uppdelad i läroämnen.⁵⁵

De uppgifter om stöd som utgör grund för utbildningsanordnarnas finansiering ska enligt lagen om nationella studie- och examensregister (884/2017) registreras i Utbildningsstyrelsens nationella, centraliserade integrationservice (KOSKI) för studierättigheter och prestationer.⁵⁶ I detta register ska man också införa uppgifter om förvaltningsbeslut som enligt 20 i § i lagen om grundläggande utbildning fattats för ordnande av undervisning för en elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga liksom information om huruvida elevens undervisning ordnas enligt verksamhetsområde eller läroämnen.

För eleven ska en plan enligt 20 e § utarbetas för genomförande av elevspecifikt stöd om hur eleven ska framskrida i studierna. I planen ska beskrivas de för eleven fastställda elevspecifika målen och innehållen i den grundläggande utbildningens lärokurs, eller de elevspecifikt fastställda målen och innehållen, om vilka principer som tillämpas vid bedömning av eleven och om genomförande och uppföljning av stödåtgärderna.⁵⁷ Planen tas fram av elevens lärare i samarbete med eleven och vårdnadshavaren eller en annan laglig

⁵² Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 e §

⁵³ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 h §

⁵⁴ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 i §

⁵⁵ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 d §

⁵⁶ Lagen om nationella studie- och examensregister (884/2017)

⁵⁷ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 e §

företrädare. Utbildningsanordnaren ska fatta ett skriftligt beslut om tillfällig befrielse som föreskrivs 20 i §.⁵⁸ Beslutet ska fattas utan obefogat dröjsmål.⁵⁹

Om en elev av hälsoskäl är förhindrad att delta i undervisningen är det inte nödvändigt att avgränsa den grundläggande utbildningens lärokurs eller innehåll. Om det finns behov av att tillfälligt avvika från mål och innehåll i den lokala läroplanen har eleven rätt att i den utsträckning hen förmår visa sitt kunnande på ett mångsidigt sätt och tillräckligt många tillfällen för detta ska erbjudas. Eleven kan även visa sitt kunnande i en särskild examen.

Avgränsning av den grundläggande utbildningens lärokurs är en lösning i sista hand. Som andra lösningar kan till exempel att gå framåt i studierna enligt målhelheter tillämpas. En elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga har rätt till alla gruppspecifika stödformer och elevspecifika stödåtgärder. Stödåtgärderna ska ordnas i enlighet med elevens bästa och i första hand i elevens egen skola.

Ett yrkes- och sektorsövergripande samarbete ska alltid genomföras vid bedömning att behovet av att ordna undervisningen för en elev med en funktionsnedsättning, sjukdom eller begränsad funktionsförmåga. Yrkes- och sektorsövergripande samarbete eller ett medicinskt utlåtande eller en exakt diagnos som bifogas beslutet är dock inte ett villkor för att fatta beslut eller genomföra stöd, om inte elevens bästa och behov av stöd kräver det.

Planen för genomförande av stödet, genomförandet av planen i praktiken och stödåtgärdernas tillräcklighet ska utvärderas enligt behov, dock minst en gång per läsår. Planen ska granskas oftare om elevens behov förutsätter det.⁶⁰

Innan beslutet fattas ska utbildningsanordnaren höra eleven och hens vårdnadshavare eller lagliga företrädare. Om det sker väsentliga förändringar i elevens situation och behov av stöd, ska beslutet till dessa delar vid behov ändras eller så ska ett nytt beslut fattas. Om att fatta förvaltningsbeslut föreskrivs i förvaltningslagen (434/2003).

7.7 Bildande av undervisningsgrupper

Undervisningsgrupperna bildas i regel utgående från årskurserna. Men om undervisningsarrangemangen kräver det kan elever i olika årskurser samt i förskoleundervisning undervisas i samma undervisningsgrupp eller tillsammans med elever i en annan skola eller läroanstalt. Utbildningsanordnaren beslutar hur undervisningsgrupperna i undervisning som förbereder för den grundläggande utbildningen bildas.

Undervisningsgrupperna ska bildas så att det i en grupp som undervisas av en enda lärare finns högst fem elever som får undervisning som ges av en speciallärare eller en specialklasslärare i smågrupp som elevspecifik stödåtgärd. Detta maximumantal får överskridas tillfälligt.⁶¹

I undervisning som ges av en specialklasslärare i en specialklass får det finnas högst tio elever, men maximumantalet får överskridas tillfälligt.⁶²

⁵⁸ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 f §

⁵⁹ Förvaltningslagen (434/2003) 23 §

⁶⁰ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 e §

⁶¹ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 g §

⁶² Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 g §

I specialklassundervisning får det finnas högst åtta elever, om de får undervisning i enlighet med 20 i § 1 mom., eller högst sex elever, om de får undervisning i enlighet med 20 i § 2 mom. Om elever som har olika stödformer studerar i samma grupp, bestäms gruppstorleken utgående från de elever som får mest stöd. Om en elev studerar i en annan grupp än en sådan som avses här, är gruppens maximistorlek 20 elever.⁶³

7.8 Undervisning för en elev som är patient inom den specialiserade sjukvården och konsultativ sjukhusundervisningstjänst

För en elev som får specialiserad sjukvård ordnas undervisningen i första hand i den egna skolan eller platsen för förskoleundervisning.⁶⁴ Men om eleven är patient på ett sjukhus, är den kommun där sjukhuset ligger skyldig att ordna undervisningen för eleven, om det är motiverat med beaktande av elevens hälsotillstånd, pedagogiska specialbehov och vårdmässiga åtgärder och det inte är till elevens fördel att undervisningen ordnas på något annat sätt. Även andra verksamhetsenheter inom den specialiserade sjukvården kan ordna undervisning för elever som får specialiserad sjukvård. Om anordnandet av undervisning för en elev som är patient inom specialiserad sjukvård och konsultativ sjukhusundervisningstjänst föreskrivs närmare i kapitel 5.

7.9 Kontinuerligt stöd vid övergångar, samarbete och smidig överföring av information

Småbarnspedagogiken, förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen och andra stadiet bildar ett kontinuum som stöder barnens och de ungas växande och lärande. Detta stärks genom en smidig informationsöverföring mellan utbildningsanordnarna. Genom samarbete stärks också barnens och vårdnadshavarnas delaktighet. Samarbetet ska vara systematiskt, och det ska utvecklas och utvärderas under utbildningsanordnarens ledning.

För att man ska kunna säkerställa ett kontinuerligt stöd är det viktigt att ha tillräcklig information om elevens stöd och om vilka stödformer och stödåtgärder som är ändamålsenliga. När en läropliktig elev övergår till en annan utbildningsanordnarens utbildning ska den tidigare utbildningsanordnaren trots sekretessbestämmelserna utan dröjsmål lämna den nya utbildningsanordnaren de uppgifter som är nödvändiga för ordnandet av den läropliktigas utbildning.⁶⁵ Målet är att information som är central med tanke på undervisningen, stödet för lärandet, handledningen och ordnandet av individuell elevvård överförs till den nya utbildningsanordnaren. Vid överföringen av information ska gällande bestämmelser iakttas.

7.10. Frågor som avgörs på lokal nivå

Kapitel 7 i grunderna för läroplanen för den grundläggande utbildningen ska som sådant införas i den lokala läroplanen. I kapitlet inkluderas frågor som ska avgöras på lokal nivå enligt nedanstående.

I den lokala läroplanen beskrivs:

- principer för genomförande, rutiner för samarbete och ansvarsfördelning i anknytning till undervisningsarrangemang som stöder förutsättningarna för lärande
 - o rektorns ansvar
 - o principer och ansvar för utarbetande och precisering av läsårsplanen

⁶³ Lagen om grundläggande utbildning (/) 20 g §

⁶⁴ Lagen om grundläggande utbildning (/) 4 a §

⁶⁵ Läropliktslagen (1214/2020) 23 §

- rutiner vid övergångar samt förfaranden och ansvarsfördelning för överföring av information
- förfaranden för samordning av stödet inom den grundläggande utbildningen och stödet inom förskoleundervisningen
- bildandet av smågrupper och smågruppernas storlek
- lokala principer, rutiner och ansvarsfördelning i anknytning till utvärdering av genomförande och av gruppsspecifika stödformer och deras tillräcklighet
- rutiner och ansvarsfördelning i anknytning till beredning av beslut om elevspecifika stödåtgärder samt ansvar för beslutsfattandet
 - rutiner för samarbetet med vårdnadshavaren och eleven när man bedömer, planerar och fattar beslut om elevspecifika stödåtgärder
 - samarbetet som ska genomföras tillsammans med elevvårdstjänsternas personal och andra sektorsövergripande samarbetspartner samt principer för utveckling av samarbetet
- praktisk beredning av och ansvarsfördelning för beslut om avvikelse från lärokursen i ett läroämne och från målen i den lokala läroplanen samt rutiner och ansvar för beslutsfattandet